

TANIMLAR VE ACİL DURUMLAR İÇİN BAŞVURU REHBERİ

CTS

T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi
Toplumsal Cinsiyet Temelli
Şiddete Karşı Destek Birimi

www.gedik.edu.tr

ŞİDDET NEDİR?

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlanmaktadır.

TİPLERİNE GÖRE ŞİDDET SINIFLAMASI

Fiziksel Şiddet: Fiziksel şiddet en çok saptanan ve gözlenen şiddettir. Fiziksel güç kullanarak karşısındakini hırpalamak, dövmek eylemleriyle başlayan fiziksel şiddet ölümle sonuçlanan olaylara da neden olabilmektedir. Bir davranışın şiddet olarak tanımlanması için şiddet davranışının tanıdık veya yabancı kişi tarafından, tek sefer veya sürekli olarak uygulanması gerekmez.

Psikolojik (Sözlü, Duygusal) Şiddet: Bireyin bedenine değil, ruh sağlığı ve duygularını hedef alan şiddet tipidir. Hakaret, küfür, bağırma, korkutma, sosyal çevresinden kopartma, sevdiği nesnelere zarar verme, şantaj, tehdit gibi tüm eylemleri içerir. Bu şiddet tipinin belirtileri gözle görülmediğinden etkili olmadığı yanılgısına kapılabilir. Psikolojik şiddet de en az fiziksel şiddet kadar önemli bir şiddet türüdür.

Flört Şiddeti: Flört şiddeti, sevgilinin karşı tarafa fiziksel, cinsel, psikolojik, sosyal ve dijital şiddet içeren davranışlarda bulunmasıdır. Birey karşı tarafa şiddet göstererek onun üzerinde egemenlik kurmayı, onu kontrol etmeyi ve gücünü göstermeyi hedefler. Flört şiddeti, bitmiş ya da sürmekte olan heteroseksüel ya da homoseksüel ilişkilerde ortaya çıkabilir.

Ev İçi Şiddet: Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti ifade eder.

Aile İçi Şiddet:

- Eşlerin birbirlerine veya çocuklarına ya da aynı evde yaşayan akrabalara yönelik;
- Sizinle aynı evde yaşayan herhangi bir akrabanızın, size ya da evdeki diğer kişilere yönelik;
- Evli olmanıza rağmen kendi isteğinizle veya mahkeme kararıyla ayrı evlerde yaşadığınız eşinizin, size yönelik;
- Tehdit, baskı ve kontrol içeren, fiziksel, cinsel, ekonomik veya psikolojik zarar görmenize veya acı çekmenize sebep olan her türlü davranışı aile içi şiddettir.

Ekonomik Şiddet: Kaynakların bireyler üzerinde tehdit edici, onur kırıcı biçimde kullanılması ekonomik şiddetin temelinde bulunmaktadır. Bununla beraber bakım vermek zorunda olunan bireye yeterli ekonomik bakımı vermemek, haksız olarak ve bilinçli bir şekilde kişinin mallarına el koymak, kasıtlı zarar vermek, bireyin üretime katılmak istemesine rağmen engellenmesi, yasal olmayan işlerde ve küçük yaşta zorla, sosyal güvencesi olmadan çalıştırılması gibi tüm uygulamalar ekonomik şiddet uygulamalarıdır.

Cinsel Şiddet: Bireyin isteği dışında, doğrudan veya dolaylı olarak bireye herhangi cinsel bir davranışta bulunmak ya da bulunmaya zorlamak cinsel şiddettir. Bireye yapılan istismar, evlilik içi veya evlilik dışı tecavüz, taciz, istenmeyen cinsel sözler söyleme, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmaya ya da bir kişiyi ticari amaçla cinsel olarak kullanmaya yönelik eylemler, cinsel içerikli video, görüntü izletmek gibi geniş bir yelpazeye sahip olan cinsel şiddet gündemde olan ve sonuçları yüksek toplumsal ve bireysel travmalara yol açan bir dizi şiddet ögesidir. Ayrıca bireyin cinsellikle ilgili bilgi ya da sağlık hizmeti almasını önlemek de cinsel şiddettir. Cinsel şiddet, zorlayıcı ve yıkıcı cinsel davranışlar yoluyla işlenen bir şiddet suçudur. Saldırganın amacı sadece mağdurun cinselliğinden yararlanmak değil

mağduru kontrol etmek, utandırmak, zorlamak, zarar vermek ve boyun eğdirmek olabilir.

Siber Şiddet: Siber şiddet eylemleri iki temel bilişim teknolojisi aracıyla yapılmaktadır. Bunlardan ilki kişisel bilgisayar yoluyla saldırganın sürekli olarak mesaj, müstehcen taciz mesajı, iftira içeren mesaj göndermesi ya da internet sitesi hazırlayarak bunları yayınlamasıdır. İkincisi ise kurbanı rahatsız edici mesajların cep telefonu yoluyla iletilmesidir. Siber şiddet eylemi bireye ciddi boyutlarda psikolojik, duygusal ve sosyal zararlar vermektedir.

Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet: Bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilebilir ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen” cinsiyet temelli şiddet olarak tanımlanmaktadır.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Taciz: Açıkça cinsel nitelikli söz ya da davranış içermemekle birlikte, kişiye cinsiyeti, cinsel yönelimi ya da cinsiyet kimliği nedeniyle yönelen ve eşitsiz toplumsal cinsiyet rollerini pekiştiren söz ve eylemlerdir.

Cinsel Taciz: Cinsel taciz kişiyle vücut teması bulunmadan yapılan ve rızaya dayalı olmayan, cinsel içerikli söz, tavır veya diğer davranış biçimlerini içerir. Olayın gerçekleştiği ortama ve bağlama göre, ısrarla tekrarlanan eylemler ya da bir tek eylem cinsel taciz olarak değerlendirilebilir. Süreklilik önkoşul değildir.

Cinsel taciz, taciz niteliğindeki hareketlerin yoğunluğuna ve niteliğine göre; basit taciz, sürekli taciz ve ağır taciz olmak üzere üçe ayrılır. Bu listeyle sınırlı olmamakla birlikte, aşağıdaki örnekler belirtilen cinsel taciz türlerini oluşturabilir:

1) Basit taciz: Tehdit, şantaj ya da hakaret unsuru taşımayan, ancak rahatsız edici, istenilmeyen ortamları yaratan hareketlerdir. Örneğin, laf atmak, cinsel içerikli şaka yapmak ve iltifatlarda bulunmak ya da argo sözcükler kullanmak, flört etmek için olağanın ötesinde ısrarcı davranışlarda bulunmak, pornografik materyal ile rahatsız etmek, kişinin cinsel yaşamıyla ilgili sorular sormak veya dedikodu üretmek.

2) Sürekli Taciz: Basit tacizin, uyarılara rağmen sürekli yapılması halinde söz konusu olur.

3) Ağır Taciz: Tehdit, şantaj ya da hakaret ve benzeri fiillerle ortaya çıkan ve kişinin davranışlarını kontrol etmeye yönelik hareketlerdir. Kişinin mesleki ya da akademik otorite konumunu suiistimal etmesiyle ilgili olabileceği gibi, eşit statüde olanlar arasında da ağır taciz durumları gerçekleşebilir. Cinsel içerikli teklife uymadığı durumlarda kişinin öğrencilik, akademik ya da iş hayatıyla ilgili bedeller ödeyeceğinin, uyduğu takdirde ise hak etmediği kazançlar sağlanacağını açık olarak söylendiği veya ima yoluyla belirtildiği durumlarda söz konusu olur.

Sık rastlanan taciz biçimleri misilleme, ısrarlı takip ve ödüllendirme vaadidir.

Misilleme: Kişinin cinsel veya duygusal amaçlı girişim ve teklifleri reddetmesi, tacize uğradığını düşünerek şikâyet etme yoluna gitmek istemesi/gitmesi nedeniyle, ya da kişinin tanık olduğu bir cinsel taciz / saldırı olayı ile ilgili ihbar yoluna gitmek istemesi veya gitmesinden ötürü, açıkça veya örtülü olarak iş veya eğitim yaşamının intikam amacıyla zorlaştırılmasıdır.

İsrarlı Takip: Bir kişinin rızası dışında, kişinin güvenliğinden endişe etmesine neden olacak şekilde kişide fiziki veya psikolojik açıdan korku ve / veya çaresizlik duygusu yaratan ve kişiyi baskı altında tutan her türlü cinsel tutum ve davranıştır. Kişinin peşine takılma, evinin, okulunun, işyerinin önünde bekleme, yolda uzaktan ya da yakından izleme, kişisel bilgilerini, gündelik hayatını öğrenmek üzerine soruşturma yapma ve bu bilgileri taciz etme amaçlı kullanma eylemleri ısrarlı takip olarak nitelendirilmektedir.

Ödüllendirme Vaadi: Kişinin cinsel veya duygusal amaçlı bir davranış veya teklifi kabulü durumunda ödül, terfi, not veya benzeri hak etmediği kazançlar elde etmesini içeren her türlü ayrıcalık vaadinde bulunulmasıdır. Kişiye, cinsel nitelikli davranış veya teklifi kabul etmesi halinde hak etmediği kazançlar

sağlanacağını açık veya ima yolu ile belirtmek ödüllendirme vaadidir. Acil durum önlemlerinin devreye sokulmasını gerektirir.

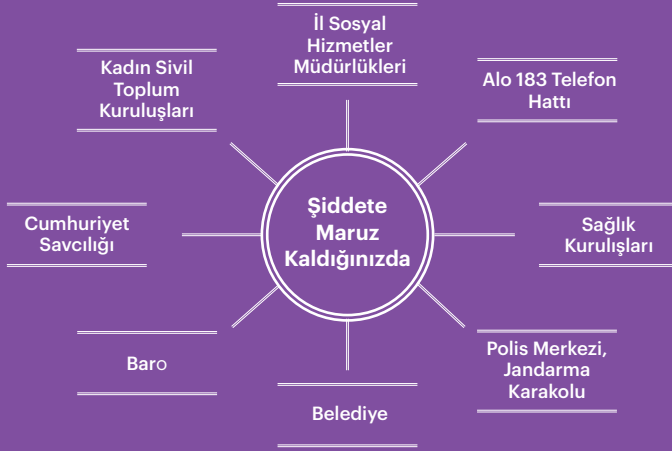
Cinsel Saldırı: Rızaya dayalı olmayan cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesidir. Cinsel saldırı, kişinin fiziksel ve/veya psikolojik güç kullanımı, tehdit, korku, baskı altına alma, gözdağı verme, hile ve kandırma gibi zorlamalarla cinsel içerik taşıyan fiziksel bir davranışa maruz kalması yoluyla vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesi olarak kabul edilmektedir.

Cinsel saldırı iki biçimde gerçekleşebilir. İlk şekilde, cinsel saldırı cinsel birleşme olmadan kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali şeklinde gerçekleşir. Bu tür cinsel saldırı örnekleri arasında; durumun özelliklerine göre sarılmak, ellemek, okşamak, dokunmak sayılabilir. İkinci tür cinsel saldırıda ise kişinin vücut dokunulmazlığının vücuda cinsel organ veya sair bir cisim sokulmasıyla ihlal edilmesi söz konusudur.

Rıza: Kişinin ilgili söz, tutum veya davranışa etkin, iradi ve açık biçimde onay vermiş olması olarak anlaşılmalıdır. Unvan ve/veya mevki kullanılarak fiziksel ve/veya psikolojik güç kullanımı, tehdit, korku, baskı altına alma, gözdağı verme, hile ve kandırma ile alınan sesli ya da sessiz onay rıza olarak kabul edilemez. Sessiz kalmak rıza göstermek değildir. Rızanın sürekliliği esastır, rıza her zaman geri alınabilir.

Ayrımcılık: Bir kişiye toplumsal cinsiyet temelli keyfi ya da haksız bir davranışta bulunulması ve bu suretle bu kişinin mağdur edilmesi olarak ifade edilmektedir. Daha özel olarak, toplumsal cinsiyet kimliği ya da cinsel yönelimi nedeniyle bir kişi ya da gruba, aynı ya da benzer konumda olduğu diğer kişilere göre keyfi olarak eşit davranmamak ya da onları mağdur etmek anlamına gelmektedir.

Şiddet ile Karşılaşıldığında Başvuru Yapılabilecek Yerler:

ŞİDDETE UĞRADIĞINIZ İLK ANDA NE YAPMALISINIZ?

- Öncelikle hemen en yakın karakola başvurun ve tutanak düzenlenmesini sağlayın.
- Alo 155 POLİS, 156 JANDARMA, 183 SOSYAL DESTEK HATTI (Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı) gibi telefon hatlarını arayın.
- Varsa, yanınızda size destek olacak bir yakınınızı arayın.
- Fiziksel şiddete maruz kaldıysanız en yakın sağlık ocağı veya hastaneye başvurunuz ve mutlaka rapor alınız.
- Cinsel şiddet söz konusu ise yıkanmamalı, giysiler değiştirilmemeli izler silinip kaybolmadan en geç 24 saat içinde şikayetçi olunmalı, gerekli işlemlerin başlatılması sağlanmalıdır.

CTS

T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi
**Toplumsal Cinsiyet Temelli
Şiddete Karşı Destek Birimi**